

Для цілей вони класифіковані, а назви таких уніфіковані не лише чинним законодавством, а й міжнародними стандартами, що дозволяє використовувати їх у боротьбі зі злочинністю та міжнародному рівні. Також особливе місце даному процесу заходів відноситься рівень професіно-правової культури співробітників правоохоронних органів.

Література:

1. Митрофанов І. І. Механізм кримінально-правового регулювання : монографія. Кременчук : Видавець ПП Щербатих О. В., 2019. 480 с.
2. Шепітько В. Ю. Криміналістика : словник термінів. Київ : Ін Юре, 2004. 264 с.
3. Мельничок В. Криміналістична характеристика суб'єктивної пам'яті. *Підприємництво, господарство і право*. 2008. № 11. С. 39–43.
4. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підручник. Київ : Кондор, 2005. 588 с

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-90>

РОЗРОБКА МОДУЛІВ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДОСУДОВИМИ РОЗСЛІДУВАННЯМИ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ

Єфімова Інна Веніамінівна

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри правоохоронної діяльності
Університет митної справи та фінансів
м. Дніпро, Україна*

В сучасних умовах розвитку кримінальної юстиції в Україні та Європі набуває особливої важливості питання удосконалення досудового розслідування, яке повинно відповідати вимогам швидкості, точності та прозорості. Розширення сфери кримінальних правопорушень, зокрема внаслідок збройного конфлікту, збільшує навантаження на систему правопорядку, що вимагає нових підходів до організації розслідувань. Такі виклики включають складність збору, зберігання та аналізу великого обсягу доказової інформації, а також необхідність уникнення помилок, зумовлених людським фактором. В умовах євроінтеграції України важливим є поступове наближення

національних стандартів кримінальної юстиції до європейських. Це передбачає інтеграцію інноваційних технологій та автоматизованих систем, що дозволяють оперативніше реагувати на зміни, покращують якість розслідувань і полегшують процесуальне керівництво. Відтак, для забезпечення цих вимог необхідне впровадження нових рішень, які можуть стандартизувати процедури, спростити обмін інформацією та підвищити рівень довіри до системи правосуддя, забезпечуючи тим самим належний рівень безпеки для громадян [1, с. 13]. Така модернізація є критично важливою для покращення ефективності системи правопорядку та розвитку міжнародної співпраці в протидії злочинності, що підкреслює актуальність досліджень у цій сфері.

Підвищення ефективності та прозорості досудового розслідування є одним із найважливіших завдань сучасних правових інституцій, зокрема в Україні та країнах Європи. Успішне вирішення цього завдання сприяє забезпеченню належного функціонування системи правопорядку, що особливо важливо в умовах стрімкого зростання кількості та складності кримінальних правопорушень. Технологічний прогрес і потреба в удосконаленні процесуальної діяльності зумовлюють необхідність переходу до цифрових рішень, які спрощують і стандартизують основні етапи досудового розслідування [2]. Електронні досьє та автоматизація документообігу дозволяють значно скоротити час обробки справ. Завдяки використанню електронних документів і автоматизованих процесів слідчі та прокурори можуть відмовитися від рутинної паперової роботи, що дозволяє зосередитися на аналітичних і слідчих завданнях, спрямованих безпосередньо на розслідування злочинів. Одним із прикладів такої автоматизованої системи, розробленої для підвищення ефективності досудового розслідування в Україні, є система СМЕРЕКА. Вона покликана забезпечити можливість створення єдиних електронних досьє, зберігання та стандартизацію документів, що уніфікує звітність і прискорює роботу з кримінальними провадженнями [5].

Крім того, автоматизація процесів має вирішальне значення для зменшення бюрократичних процедур, які часто ускладнюють і затримують досудове розслідування. Надмірне адміністративне навантаження на слідчих і прокурорів, обумовлене вимогами до паперового документообігу, нерідко стає перешкодою для оперативного виконання завдань. Впровадження автоматизованих рішень значно знижує потребу в паперових документах, що не лише економить ресурси, але й сприяє ефективнішій організації процесуальної роботи. У цифровому середовищі зберігання та обмін інформацією відбувається швидше, без потреби дублювання, що значно підвищує загальну ефективність.

Ще одним важливим аспектом є забезпечення прозорості процесу розслідування. Автоматизовані системи дозволяють створювати єдиний інформаційний простір, у якому процеси досудового розслідування стають відкритими для належного контролю [4]. Це важливо не лише для внутрішньої звітності, але й для громадського контролю, що дозволяє уникати обвинувачень у непрозорості чи зловживаннях під час розслідування. Прозорість також знижує ризики порушень процедур і сприяє посиленню відповідальності слідчих і прокурорів за кожен етап розслідування. Таким чином, сучасні цифрові рішення дозволяють підвищити рівень ефективності та прозорості у досудовому розслідуванні, зокрема в умовах дедалі більших викликів, які стоять перед правоохоронними органами в Україні.

Ефективне розслідування кримінальних правопорушень значною мірою залежить від здатності слідчих вчасно виявляти та усувати помилки. Важливу роль у цьому відіграють аналітичні модулі автоматизованих систем, які здатні проводити глибокий аналіз даних і сигналізувати про будь-які невідповідності або порушення процесуальних норм. Завдяки такій функціональності слідчі можуть не лише відслідковувати стан кримінального провадження, але й своєчасно реагувати на можливі критичні моменти. Це дозволяє уникати недостовірних або невчасних рішень, що можуть мати негативні наслідки як для розслідування, так і для суспільства в цілому.

Автоматизовані звіти та можливість оперативного інформування про прогрес розслідування є ще одним важливим елементом у системі управління розслідуваннями. Така функція дозволяє швидко ідентифікувати будь-які відхилення від запланованого ходу розслідування, що полегшує своєчасне коригування дій слідчих. Це сприяє забезпеченню належної якості розслідування та уникненню процедурних затримок, пов'язаних із виправленням помилок на пізніх етапах [5].

Мінімізація впливу людського фактора, що можливо завдяки використанню автоматизованих алгоритмів, є важливим аспектом у забезпеченні об'єктивності розслідування. Автоматизовані системи допомагають знизити ризики помилок, викликаних суб'єктивним сприйняттям або недбалістю слідчих, оскільки багато рутинних операцій виконуються за допомогою алгоритмів, що зменшує вірогідність допущення помилок. Це сприяє забезпеченню об'єктивності та прозорості, що є важливим для справедливого вирішення кожної справи.

Сучасні вимоги до розслідування складних злочинів вимагають чіткої координації між різними правоохоронними органами, що можливо завдяки інтеграції та спрощенню обміну інформацією. Автоматизована система управління розслідуваннями дозволяє інтегрувати дані з різних джерел, включаючи державні реєстри та інші

інформаційні бази. Це суттєво знижує витрати часу на отримання даних, необхідних для розслідування, і забезпечує повнішу картину подій. Така інтеграція особливо корисна в умовах сучасних загроз, де швидке отримання достовірної інформації має вирішальне значення для успішного розслідування.

Синхронізація роботи команд у досудовому розслідуванні також має важливе значення для забезпечення належного рівня ефективності. Модульний підхід у системі дозволяє слідчим групам працювати в унісон, водночас забезпечуючи координацію між прокурорами, слідчими та іншими залученими сторонами. Це сприяє злагодженості дій і знижує ризики дублювання або втрати інформації. Координація в рамках системи дозволяє кожному учаснику мати актуальні дані щодо стану розслідування, що є важливим для прийняття зважених рішень.

Надання єдиного доступу до інформації для всіх уповноважених осіб сприяє налагодженню ефективної взаємодії між органами досудового розслідування. Всі дані, пов'язані зі справою, доступні в одній системі, що запобігає необхідності дублювання інформації та полегшує доступ до неї в будь-який момент. Це також сприяє забезпеченню інформаційної безпеки, оскільки всі матеріали знаходяться у захищеному середовищі з обмеженим доступом.

Застосування автоматизованих систем управління розслідуваннями має потенціал для значного підвищення ефективності виявлення та розкриття кримінальних правопорушень. Завдяки вдосконаленню процедурного керівництва і стандартизації документів слідчі можуть зосередити більше зусиль на суттєвих аспектах розслідування, що сприяє підвищенню показників розкриття злочинів. Очікується, що за рахунок автоматизованого оброблення даних та застосування аналітичних інструментів вдасться прискорити процес розслідування, що позитивно вплине на кінцевий результат.

Скорочення кількості апеляцій та оскаржень є ще одним вагомим очікуваним результатом від впровадження автоматизованих систем. Стандартизація процесуальних документів та мінімізація людського фактора забезпечують більш чітке дотримання правових норм, що зменшує можливість виникнення юридичних помилок. Як наслідок, очікується зниження кількості випадків оскарження рішень у судовому порядку, що дозволить забезпечити більш стійкі результати розслідувань і підвищити довіру до судових рішень.

Пілотні проекти та перші результати впровадження автоматизованих систем розслідувань дають змогу отримати уявлення про очікувані переваги. Показники, такі як зниження часу на розгляд справ, підвищення рівня задоволеності працівників правоохоронних органів,

демонструють потенційні успіхи у використанні таких систем. Подальші дослідження і статистичний аналіз результатів пілотних впроваджень можуть підтвердити ефективність цього підходу, що, своєю чергою, надасть підґрунтя для розширення застосування таких технологій у сфері досудового розслідування [5].

На підставі здійсненого аналізу, можна зробити висновок, що впровадження автоматизованих систем для оптимізації досудового розслідування в Україні та Європі є надзвичайно важливим кроком у напрямку модернізації правової системи. Зокрема, цей процес відповідає нагальним вимогам підвищення ефективності та прозорості кримінальної юстиції, що особливо актуально в умовах сучасних загроз та збільшення кількості складних правопорушень. Автоматизація процесу розслідування не лише знижує адміністративне навантаження на слідчих і прокурорів, але й забезпечує належний контроль на всіх етапах, що в кінцевому підсумку дозволяє уникати помилок, зумовлених людським фактором. Більше того, використання цифрових дос'є, стандартизація документів і автоматичний аналіз великих обсягів даних значно підвищують якість та оперативність роботи слідчих органів. Це дозволяє зосередитися на основних аспектах розслідування, звільняючи ресурс часу та людської праці для проведення більш глибокого аналізу і прийняття обґрунтованих процесуальних рішень. Водночас інтеграція автоматизованих систем із загальнодержавними та міжнародними інформаційними базами сприяє формуванню єдиного інформаційного простору, що забезпечує належний рівень координації між різними органами досудового розслідування.

Окрім цього, впровадження таких інновацій відповідає стратегічному курсу України на євроінтеграцію. Автоматизовані системи, які вже функціонують у країнах ЄС, демонструють високий рівень ефективності, що робить їх зразком для України. Подальший розвиток таких систем у вітчизняному правовому середовищі може сприяти не лише підвищенню ефективності розслідувань, але й довірі до правової системи загалом. Це, своєю чергою, є фундаментальним для збереження безпеки та правопорядку в державі, забезпечуючи захист прав громадян і стабільність суспільства.

Таким чином, перспективи застосування автоматизованих систем у сфері досудового розслідування є багатообіцяючими, а їх впровадження може істотно вплинути на розвиток правової системи, наближаючи її до міжнародних стандартів.

Література:

1. Кравченко О., Поляков В. Досудове розслідування в Україні: новітні технології та виклики. *Вісник кримінального права*. 2023. № 5. С. 12–18.
2. Савченко В. О. Автоматизація кримінального процесу: досвід ЄС та перспективи для України. *Юридична наука*. 2023. № 7. С. 45–53. URL: <http://www.lawscience.org.ua/article/236> (дата звернення: 05.11.2024).
3. Ситник І. М. Інформаційні системи в правоохоронній діяльності. Київ : Видавничий дім «Академперіодика», 2021. 276 с.
4. Шевченко І., Бондаренко Н. Європейські стандарти в досудовому розслідуванні: теорія та практика. *Право і суспільство*. 2022. № 2. С. 61–66.
5. European Commission. Development of digital investigation tools in Ukraine: SMEREKA project. URL: <https://www.eeas.europa.eu> (дата звернення: 05.11.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-91>

ПРОБЛЕМА ІДЕНТИФІКАЦІЇ РЕПАТРІЙОВАНОЇ ОСОБИ

Каверіна Тетяна Петрівна

*аспірант науково-дослідної лабораторії
з проблем запобігання кримінальним правопорушенням
факультету № 3
Донецький державний університет внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

Питанням ідентифікації особи присвячено певну кількість робіт практиків, експертів, науковців, бо наразі це актуально і мало вивчено. Правовий режим воєнного стану, введений в Україні з 24 лютого 2022 року, лише активував проблематику ідентифікації особи на тлі восьмирічної, до того, боротьби за незалежність з відкритим агресором. Слід зауважити, що напрямом ідентифікації особи займається досить вузьке коло дослідників у галузі судової медицини, генетики, досудового розслідування, кримінального процесу та криміналістики. До окресленого кола перерахованих осіб можна долучити ще аматорів з числа волонтерів-пошуковців, які мають на меті пошук та встановлення особи – повернення їй імені. Тож основною метою нашої роботи є висвітлення проблемних питань ідентифікації особи, але торкнемося у своєму короткому дослідженні окремого об'єкту –